

Monta polkua lukijaksi

Päivi Heikkilä-Halttunen

Tässä tekstissä tarkastellaan *Monta polkua lukijaksi* -kuviota. Teksti toimii samalla kuvion tekstivastineena. Teksti on jaksotettu kuvien mukaan kolmeentoista osaan.

1. Kotikieli koskettaa vauvaa jo kohdussa. Vielä syntymätön lapsi kuulee äidin vatsanpeitteiden läpi ääniä ja oppii tunnistamaan äidin ja muiden läheisten äänenpainot. Vauvalle voi siis runoilla ja jutella ja soittaa musiikkia jo ennen tämän syntymää.

2. Kuva ja sana ovat tärkeitä, yhdessä ja erikseen. Taaperoiäinen kiinnostuu yksinkertaisista katselukirjoista ja yhdistää vähitellen selkeän kuvan ja sitä tarkoittavan sanan toisiinsa. Lapset ja nuoret kaipaavat myös lukevan aikuisen malleja. Koko suku kannattaa siis haastaa lukemaan lapselle ääneen!

3. Yhdessä lukeminen on halpa, rentouttava ja helppo tapa viettää aikaa koko perheen kanssa.

4. Lapsella on hyvä olla myös aivan omia kirjoja, mutta lisää luettavaa löytyy kirjastosta. Koko perheen yhteiset kirjastokäynnit kannattaa ottaa jo varhain osaksi arkea. Kirjaston henkilökunta auttaa mielellään etsimään sopivaa luettavaa.

5. Taapero ja leikki-ikäinen sekä alakoululainen ammentavat kirjoista aineksia myös leikkeihinsä ja omiin tarinoihinsa. Lapsen ympärillä olevat aikuiset voivat tukea lasta tarinallisten leikkien ja kirjallisuuslähtöisen sanataiteen maailmaan.

6. Kotona, päiväkodissa ja koulussa löytyy monta hetkeä ääneen lukemiselle. Lukuhetkien jälkeen on hyvä varata aikaa myös yhteiselle keskustelulle.

7. Keskittymiskyky ja kirjan maailmaan pääseminen voi helpottua, jos hälyisässä ryhmätilassa on lukemiselle ja kirjan selailulle rauhoitettuja paikkoja. Lukutaidon hiljattain oppinut lapsi ei välttämättä jaksaa lukea kirjaa yhtäjaksoisesti pitkiä aikoja. Siksi lukuvuoroja voi vaihdella ja lukea kimpassa.

8. Lapselle mieluisat kirjat voivat löytyä myös hänen harrastuksestaan. Pelimatkoille ja pitkillä matkoille kannattaa varata kirjoja mukaan. Lukeminen on nykyisin eräänlainen joukkuelaji, yhdessä lukeminen voi olla hausempaa kuin yksin lukeminen. Yhdessä lukeminen voi myös tukea heikompaa lukijaa.

9. Yläkoululainen pohtii ja analysoi jo monia asioita ja viihtyy myös usein yksinään. Äänikirjat voivat sopia tähän ikäkauteen.

10. Isommankin lapsen lukutaidon kehittymistä ja vapaa-ajan lukemista on hyvä kehua ja keskustella kirjoista ja lukemisesta yhdessä. Älypuhelimellekin voi ladata monenlaista luettavaa.

11. Kaverien merkitys ja vaikutus näkyvät myös lukuvalinnoissa. Lasta voi kannustaa perustamaan verkkoon omia lukupiirejä ja jakamaan lukusuosituksiaan muiden kanssa.

12. Miksi lukutaito on niin tärkeä taito? Se antaa lapselle ja

nuorelle hyvät elämän eväät – ei vain koulua, vaan koko elämää varten. Hyvä sanavarasto ja itseilmaisu antavat hyvän pohjan lapsen koulumenestykselle. Luetuista kirjoista ja tarinoista saa tukea myös minäkuvan kehitykseen ja sosiaalisiin suhteisiin.

13. Varhain aloitetut perheen yhteiset lukuhetket ovat kuin talletuksia lapsen korkeakorkoiselle tilille. Aikuisen on hyvä sanoittaa arjessa iloaan ja ylpeyttään lapsen ja nuoren lukemisesta. Kaikenlaisten tekstien ja sanojen parissa vietetty on hyvästä: olipa kyse peliohjeista, digilaitteilla lukemisesta, netti-, sanoma- tai aikakauslehtien lukemisesta tai äänikirjojen kuuntelusta.

Tekijä:

Heikkilä-Halttunen, T. (2019). *Monta polkua lukijaksi*. LUKILOKI-hanke 2018–2022. Jyväskylän yliopisto.